

(ن ح) درجه ادراکات عالم انسانی و مظاهر ظهور

سؤال

ادراکات عالم انسانی تا بچه درجه است و بچه حدی محدود توان کرد ؟

جواب

بدانکه ادراکات مختلف است ادنی رتبه ادراکات احساسات حیوانیست یعنی حسّیات طبیعیّه که بقوای حواس ظاهر است و آن حسّیات گفته میشود و در این ادراک انسان و حیوان مشترکند بلکه بعضی از حیوانات اقوی‌اند از انسان . و اما در عالم انسانی باختلافات مراتب انسانی ادراکات متنوّع و متفاوتست در رتبه اولیّه در عالم طبیعت ادراکات نفس ناطقه است و در این ادراکات و در این قوّه جمیع بشر مشترکند خواه غافل خواه هشیار خواه مؤمن خواه گمراه و این نفس ناطقه انسانی در ایجاد الهی محیط و ممتاز از سائر کائناتست و چون اشرف و ممتاز است لهذا محیط بر اشیاست . از قوّه نفس ناطقه ممکن که حقایق اشیا را کشف نماید و خواصّ کائناترا ادراک کند و باسرار موجودات پی برد این فنون و معارف و صنایع و بدایع و تأسیسات و اکتشافات و مشروعات کلّ از ادراکات نفس ناطقه حاصل و در زمانی سرّ مصون و راز مکنون و غیر معلوم بوده و نفس ناطقه بتدریج کشف کرده و از حیّز غیب و خفا بحیّز شهود آورده و این اعظم قوّه ادراک در عالم طبیعت است و نهایت جولان و طیرانش اینست که حقایق و خواصّ و

آثار موجودات امکانیه را ادراک نماید . اما عقل کلی الهی که ماوراء طبیعت است آن فیض قوه قدیمه است و عقل کلی الهیست محیط بر حقائق کونیّه و مقتبس از انوار و اسرار الهیه است آن قوه عالمه است نه قوه متجسّسه متحسّسه . قوای معنویّه عالم طبیعت قوای متجسّسه است از تجسّس پی بحقائق کائنات و خواصّ موجودات برد اما قوه عاقله ملکوتیه که ما وراء طبیعت است محیط بر اشیاست و عالم اشیا و مدرک اشیا و مطلع بر اسرار و حقایق و معانی الهیه و کاشف حقایق خفیّه ملکوتیه و این قوه عقلیه الهیه مخصوص بمظاهر مقدّسه و مطالع نبوت است و پرتوی ازین انوار بر مریای قلوب ابرار زند که نصیب و بهره ای ازین قوه بواسطه مظاهر مقدّسه برند . و مظاهر مقدّسه را سه مقامست یک مقام جسدی و یک مقام نفس ناطقه و یک مقام مظهریت کامله جلوه ربّانی . اما جسد ادراک اشیا نماید بقدر استطاعت عالم جسمانی لهذا در بعضی از مواقع اظهار عجز نمودند مثلاً خواب بودم و بی خبر نسمة الله بر من گذر نمود و مرا بیدار کرد و امر بندا نمود و یا آنکه حضرت مسیح در سنّ سی سال تعمید شد و روح القدس حلول نمود و پیش ازین روح القدس در مسیح ظاهر نبود جمیع این امور راجع بمقام جسدی ایشانست . اما مقام ملکوتی ایشان محیط بر جمیع اشیاست و واقف بر جمیع اسرار و عالم بر جمیع آثار و حاکم بر جمیع اشیا پیش از بعثت بعد از بعثت جمیع یکسانست اینست که میفرماید منم الف و یاء ، اوّل و آخر تغییر و تبدیلی از برای من نبوده و نخواهد بود .